

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. :-

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRATIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Insetate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai deee după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Nouă incurcăli.

Orizonul politicii maghiare s'a întunecat din nou. Zilele aceste se credea, că lucrurile s'au aplanat și — cu toată opoziția insthiștilor — guvernul își va vedea realizate intențiile. Kossuthiștii au fost mulțumiți cu promisiunile lui Khuen și se vorbea că chiar și iusthiștii se vor da după păr.

Dar în decurs de 2—3 zile totul s'a schimbat. Bucuria și speranțele lui Khuen și ale partidului guvernamental au fost premature. S'au spulberat, ca praful în vânt și noui incurcăli s'au ivit în calea planurilor guvernamentale. Nouă pedeci s'au pus iarăși întru rezolvirea reformelor militare.

Sunt două aceste puternice pedeci: una în jos, în cameră și alta în sus, nemulțumirea și opoziția cercurilor politice austriace.

Jos pedeca este pusă în cameră, prin *obstrucția* sistematică ce o fac insthiștii și soții lor și care reincepută din nou zilele aceste, devine tot mai vehementă, tot mai primejdioasă.

Când kossuthiștii s'au declarat de împacăți și au decis să nu ia parte la obstrucția tehnică, partidul muncii iubila și zicea că obstrucția insthiștilor singuri va fi ușor de înfrânt.

Tisza a zis, că puterea de-a nimici obstrucția se află în mâinile prezidentului camerei. Acesta trebuie să aplice corect dispozițiile regulamentului, să nu concedie nimic, ce cade în afară de aceste dispoziții și atunci timpul nu se va mai prăda de giaba și lucrurile vor merge strună.

Așa rezonau deputații guvernamentali, dar s'au înșelat. Iusthiștii și-au reluat iarăși cu toată serioșitatea rolul de obstrucționiști și-l continuă cu cea mai mare energie. Și nu e așa ușor a rupe capul obstrucției. Prezidentul Návay s'a apucat și el de lucru, restringe în cât se poate acțiunea opoziției, nu

admite votări nominale etc. dar iusthiștii cu soții lor independiști, cari au în fruntea lor pe intrigantul, dar inventiosul Polonyi Géza, află nouă mijloace pentru a zădărnici ori ce discuție asupra reformelor electorale. Zilele aceste au provocat discuții vehemente la regulament, au forțat și o votare nominală, au produs scene furtunoase, cari și-au ajuns culmea în ședința de Sâmbătă și... mașinăria regulată a parlamentului e alterată, iar prezidentul camerei să luptă până azi fără izbândă cu bălaurul obstrucției.

Dar decât aceasta pedecă, se pare a fi mai mare pedeca pusă roatelor carului lui Khuen de cercurile politice din Viena. Aceasta poate fi chiar periculoasă pentru cabinetul Khuen.

Punctul de neînțelegere între contele Khuen și cercurile austriace și punctul de protest al acestor din urmă îl formează chestia *rezerviștilor de întregire*. Se știe, că între promisiunile făcute de Khuen kossuthiștilor este și aceea, că el va exopera un concluz în cameră. În senzul căruia rezerviștii de întregire să nu poată fi chemați sub arme, cât timp camera nu a votat proiectul contingentului de recruți.

Aceasta a provocat un mare rezon în Austria și chiar îngrijiri serioase, iar situația guvernului lui Khuen a adus-o la o răspântie foarte precară.

Cercurile din Viena rezonează în felul următor:

A fost cazul la 1905 când majoritatea camerei ungare voia să denege votarea contingentului de recruți. Guvernul atunci a prorogât camera, respective a disolvat-o și în lipsă de recruți a operat cu rezerviști, pentru susținerea întregimii armatei.

Dacă s'ar repeta acum acest caz, adică dacă camera ar denega votarea contingentului de recruți, conform decisiunii proiectate a lui Khuen, conducerii armatei îi s'ar face imposibil să îngrijească de

întregirea armatei prin rezerviști, respective rezerviști de întregire.

Aceasta ar constitui nu numai o anomalie, dar chiar o primejdie.

Guvernul austriac la aceste mai adauge și gravamenul, că în un asemenea caz ar reveni *singur Austriei* sarcina de-a umplea cadrele armatei, ceea ce ar fi o nedreptate.

De aceasta atitudine sunt și cercurile parlamentare din Austria. Despre parlament ziarul „Grazer Tagespost”, de obicei bine informat, scrie în un articol, că cu ocaziunea debaterilor asupra reformei militare, parlamentul austriac va accentua cu energie punctul său de vedere. Debaterile se vor îndrepta deci, împotriva guvernului Ungariei și vor influența foarte mult asupra pozițiunii primului ministru Khuen-Hedervary, care e deja zdruncinată, după cum susțin cercurile politice austriace.

Ziarele află, că se vorbește de pe acum de un regim provizor în Ungaria, care va dura trei ani, însă nu sub prezidenția lui Khuen-Hedervary, ci a urmașului său, care va fi probabil Lukacs sau Wekerle. Ministrul comun de finanțe Bilinsky va avea un rol important și foarte pronunțat.

Contele Berchtold se va ocupa numai cu politica externă.

Convingerilor în chestia rezerviștilor li s'a dat expresiune reală. Atât ministrul comun de războiu, cât și guvernul austriac s'au adresat guvernului ungar, cerând deslușiri. Ziarele ungurești desmint această știre, dar ziarul „Buda-pesther Presse” o susține din nou, în special în ce privește adresa ministrului de războiu. Ziarul acesta afirmă, ca ceva pozitiv, că ministrul de războiu ar fi spus în nota sa, că punctul referitor la chemarea sub arme a rezerviștilor trebuie schimbat sau atenuat.

Față de aceasta Khuen n'a aflat încă de lipsă să meargă la Viena, ci s'a mărginit a trimite la

cabinetul M. Sale o adresă, justificându-și atitudinea.

Aceste sunt știrile despre lupta, de-o camdată pe după culise, dintre Viena și Budapesta. În curând va trebui să iase la iveală rezultatele și atunci se va vedea, că oare este atât de tare Khuen, ca să rămâie cu poziția nezdruncinată atât față de atacurile de jos, cât și față de cele de sus.

Pentru noi e indiferent, cum vor eși guvernării din incurcăli în cari se svârcolesc, căci în general popoarele patriei nu au să aștepte nici un bine de la actualul sistem de guvernament.

Teologii eliminați. „Világ” e informat, că ministrul de culte Zichy va răspunde zilele aceste în cameră la interpoziția făcută de dl dep. Dr. Stefan C. Pop, în chestia teologilor dela Oradea.

Să vedem!

Din Arad ne vine îmbucurătoare veste că în urma stăruințelor depuse de fruntașii noștri, întruniți săptămâna trecută la Arad, conflictul provocat de ziarul „Tribuna” este pe cale de a fi aplanat. Peste câteva zile vom fi în plăcuta poziție de-a publica un comunicat.

Suntem convinși că știrea aceasta va produce pretutindeni o viună bucurie și satisfacție.

Scandal în cameră. Ședința de Sâmbătă a adus puțin variație în vieța menotonă a camerei, ceea ce, cunoscând agitația spiritelor, era de altfel de prevăzut. După ciorovăiala obicinuită între justiții și partidul muncii în jurul verificării procesului verbal și a regulamentului a izbucnit scandalul. Iusthiștii au deschis un foc concentrat asupra prezidentului Návay pe motiv că nu respectă regulamentul. Návay vrea să se rectifice, dar e neconținut întrerupt de opoziție în frunte cu Iusth.

Deputatul Szurecsany (poporal) prezintă prezidentului o petiție iscălită de 20 de deputați prin care se cere se-

dintă secretă. Návay rervós, nu citește petiția, ci o strânge în mână și o aruncă. Actul acesta al prezidentului stârnește o indignare de nedescris la obstrucționiști, iar majoritatea guvernamentală aplaudă. Din stânga se aud strigăte: La balamuc, la sanatoriu cu prezidentele. Martin Lovasy în culmea furiei rupe estrada dela tribuna prezidențială.

În acest moment se petrece o scenă unică. Din tribuna ziaristilor sare în sala de ședință, șeful redactor Palyi, dela foaia guvernamentală «Budapesti Naplo» și vrea să se urce pe scara ce duce la prezidenție, ca să-l apere de atacuri. Prezidentele suspenda ședința în mijlocul unui sgomot enorm și cere chestorului să îndepărteze ziaristul ce a pătruns în sala de dezbateri. În culme se discută a apărindere acest incident.

La 2 și jum. prezidentele deschide ședința și voiește să spuie câteva cuvinte. E cu neputință. Justiții îl împedică să vorbească prin vociferări necentenite.

Prezidentele suspendă din nou ședința. După 40 de minute deschide iar ședința în mijlocul unui sgomod infernal. Prezidentele cerează pentru a treia oară să vorbească, dar nu reușește. El spune atunci câteva cuvinte stenografilor. S'a aflat apoi că prezidentele a dispus ca să aibă loc ședința secretă. Se procedează la evacuarea galeriilor.

În ședința secretă Szurecsany protestează că un străin a pătruns în incinta Camerei. Prezidentele spune că ziaristii sunt o parte întregitoare a reprezentanței naționale. Recunoaște meritele ziaristilor, dar fapta gazetarului Palyi trebuie reprobabil și de aceea a și ordonat imediat îndepărtarea lui din sală, și excluderea lui din parlament. Mai vorbesc deputații Hollo și Polonyi cari spun că starea de acum a parlamentului a ajuns intolerabilă și e nevoie de o sanare a lucrurilor.

Redeschizându-se ședința publică, prezidentele Camerei propune ca ședința viitoare a Camerei să aibă loc Luni, iar ordinea de zi să fie cea de azi.

Poeziile noastre poporale istorice.

De Silvestru Moldovan.

Ceserintă, ținută în 10 Decembrie a. e. în sala gimnaziului român din Braşov.

Poezia populară constituie o mare și prețioasă comoară intelectuală a poporului român. Este nesecat fondul și dispoziția poetică a neamului nostru, din care, ca din un izvor limpede și plin de viociune au ieșit din timpuri depărtate, cele mai admirabile creațiuni populare, prinse în versuri.

De aci rezultă bogăția mare a literaturii noastre populare poetice. Ea pare nesfârșită, asemenea comorilor din povești. Dovadă este faptul, că revistele și ziarele noastre populare publică și azi număr de număr material nou de acest gen literar, mănunchiuri de creațiuni poetice, frumoase și variate, culese din gura cântăreților dela țară.

Dar nu numai în extensiune, să zic așa, este aproape fără margini poezia noastră populară. Ea este neîntrecută și în cuprinsul intern, în idei și concepte, prin care se ridică mult peste poezia populară a altor neamuri.

Românul dela țară își varsă jalea

sufletului său și bănatul și dorul inimii în accente poetice, cari îl mângâie și-l dau alinare. Când e la largul său, el își exprimă plăcerea și veselia în cântec, și în sburdul bunei dispoziții prinde în vers umorul și îndesebl satira sa picătoare, care arde ca limbile de foc pe toți ceice formează ținta glumelor sale necruțătoare.

Toate aceste manifestări spirituale poporul nostru le exprimă simplu, nemăiestrit, cu logică naturală, în versuri cu bogat colorit și cu personificații uimitoare, scoțând la iveală sentimentele sale nobile și creând figuri și tablouri de o rară frumusețe, cari sunt apreciate și admirate și de străini.

Despre aceste adevăruri ne putem convinge ușor, cetind colecțiile de poezii populare sau ascultând cu atențiune din gura țaranului nostru creațiunile sale măiestre.

Unde putem găsi talmăcită mai frumos, mai idealist puterea inimii iubitoare asupra dorului, ca în următoarele versuri:

Bade dorul dela tine
Preste multe dealuri vine
Și nu-l poate oprî nime;
Nici țigan cu cetera,
Nici cioban cu fluera,
Numai eu cu inima!!..

Sau unde mai găsim personificații atât de cutezate și atât de sublime,

cari alcătuiesc un tablou original, grandios ca în următoarea alcătuire poetică:

Binele meu din fetie
Nu-i diac să-l poată serie
Chiar de-ar fi cerul hârtie
Și luna un călămar
Sfântul soare-un diecel
Să tot serie mărunțel.

Și mai departe, iată ce interesant jurământ de credință face fata de țaran iubitului ei, care se depărtează de acasă. Iubitul li spune, că pleacă în străini pe timp mai lung și își exprimă temerea, că iubita li va uită și când va sosi el acasă, va găsi-o măritată.

Fata atunci li jură:

Bade, bădișorul meu!
Șapte ani de nu-îveni,
Tot pe tine te-oiu iubi.
Vino negru ca tina
Mi-i fi drag ca inima
Vino galben ca lutul
Mi-i fi drag ca sufletul,
Nici atunci nu te-oiu uită
Când soare pe cer n'a stă;
Pe pământ să fie stiele
Și pe cer crească nuele
Și-atunci te-oiu dori cu jale..

Dar e mare meșter poporul nostru și în crearea de poezii satirice, cari alcătuiesc o parte bună a poeziilor noastre populare.

Citez câteva și din aceste.

Feciorul, care-și strică opincile

după vre-o fată îmbrăcată orăgenește, este satirizat în chipul următor:

Abia aștept pân' la toamnă
Să mă 'nsor să-mi iau o doamnă,
Fie măcar și Țigană,
Numai să aibă vigană.

Se mărită o fată rea la suflet sau te miri cu ce cusururi, un limbuc bine dispus li trage următoarea săpuneală, cu cuvinte puse în gura mamei fetei:

Haide bărbate să bem,
Că fata ne-o mărităm,
Denoi li bine c'am dat-o,
Vai de al care-a luat-o.

Este în cutare sat un voinic rebel, cu sufletul de anarhist — e natural că vine adeseori în conflict cu primarul și cu jurații satului. Nu poate să le facă însă nimic aici în lumea aceasta și în năcazul lui își răzbuună, în fantazie asupra lor pe lumea cealaltă, cântându-le de-alungul uliței:

Pus-am șaua pe doi cai
Să mă urc în sus la raiu,
Iadu era mai de vale
Și fugeam în fuga mare,
Și la ușa iadului
Stau jurășii satului
Țăiau lemne dracului,
Iar birăul cel mai mare
Ținea pe dracu 'n spinare....

Și așa mai departe, în fel și fel de variații, dar totdeauna interesante și alcătuite cu mult spirit.

Astfel sunt alcătuitele poetice ale poporului nostru, multe din ele adevărate perle, cari îți captivează sufletul.

Și dacă prin colecțiile de poezii populare dăm ici-colea de câte o figură poetică nepotrivită, de vre-o formă greșită sau de câte o încheiere nelogică, vina este a celui ce a cules poezia. Aceasta provine din două cauze. Sau colecțantul n'a fost destul de atent și și-a însemnat greșit poezia, sau — ceea ce se întâmplă mai adeseori, — n'a colecțat-o din izvor competent. Căci este adevărat, că Românul e mare iubitor de poezie, li plac poveștile, legendele și poeziile de tot felul, dar tot așa de adevărat este, că nu tot Românul e născut poet. Sunt mulți țărani pe sate fără talent de creațiune poetică. Aceștia reproducând câte o poezie, făcută de adevărații poeți populari, o schimonosesc adeseori, li dau o formă nepotrivită și astfel ajunge în colecții, în fond sau în formă defectuoasă. De aceea, când ne dedăm a face colecții de creațiuni populare, să eruăm talentele adevărate și din gura acestora să ascultăm creațiunile literare dela țară.

Cred, că un exemplu va ilustra indetul acest adevăr.

Intr'o colecție de poezii populare se află următoarea poezie:

Foaie verde, trei pătace
Zis-a maica, că mi-a face
Un pieptar și-un lăibărac
Și m'a de după diaz;

Aplanarea conflictului cehogerman. După știri din Praga comitetului referenților cehi și germani i-a succes să delimitare diferențele la chestia reformelor interne ale Boheimiei.

Administrația Bosniei. Guvernorul Bosniei, generalul Potiorek, a sosit ieri la Viena. Călătoria sa se aduce în legătură cu reforma planuită a administrației interne a Bosniei. E vorba ca cercul de influență al guvernului local să fie estins, iar centrul administrației să fie transpus la Serajevo.

Bugetul ministerului de război al României, pe anul 1912-1913 depus pe biroul camerelor române prezintă suma de 74.438.036 lei cu un spor de 5.159.368 lei asupra bugetului în curs.

Cea mai mare parte a sporului bugetar s'a destinat pentru aplicarea legii privitoare la reorganizarea gradelor inferioare în armată, care necesită un spor de 1.337.038 lei. Pentru partea anuală de echipament necesar efectivului de pace al armatei, s'a prevăzut un spor de 2.361.005 lei, astfel că în total capitalul echipamentului însumează 8.769.748 lei. Restul sporului bugetar până la suma 5.159.368 lei, s'a întrebuințat pentru completarea și îmbunătățirea altor părți din organizarea actuală, după cum urmează:

S'a creat o școală de aviație cu parcul său, care va constitui o unitate făcând corp în parte. Pentru întreținerea personalului de ofițeri și trupă și a materialului școlii de aviație s'a prevăzut un spor bugetar de 48.224 lei.

S'a înființat o direcțiune specială a învățământului militar și una a recrutărilor. Pentru personalul mărit al acestor 2 direcțiuni, s'a prevăzut un spor de lei 56.400.

Pentru îmbunătățirea anuală a ofițerilor și trupeii s'a prevăzut un spor de 400.000 lei la subventile: concentrări, manevre și subvenții.

Scrisoare din Maramurăș.

— Terorizarea leudenilor, pentru că sprijinesc «Asociațiunea». — Secvestru, pentru banii regalelor. — Goana administrației, în contra capelanului Ion Bârlea. — Atență la liniștea vetei familiei. — Activitatea modestă a numitului capelan. — Ținuta bărbătească a preoților, față de șicanările capelanului. — Faptele nevrednice ale preotului A. Zoicaș.

Martie c.

După-ce așa volnic au fost opriti leudenii de a veni să asculte prelegerea populară, unde li se spuneau numai lucruri bune și folositoare, comitetul despărțământului «Vișău-Iza» al «Asociațiunei» a hotărât ca în Dumineca viitoare, adică în 4 Faur n. să țină din nou o altă prelegere populară, cu un program și mai variat și mai bogat. De sine se înțelege, că faptul acesta a iritat și mai mult administrația șovină, antistia comunală, care e gata

să execute ori ce poruncă a juratului (protopretor) Solcz Béla din Dragomi-rești. În tot felul și modul, a început a teroriza și a amenința pe locuitorii pacinici ai leudului, dar numai pe aceea, cari s'au înscris de membrii ajutători ai «Asociațiunei». Câte gloabe (amende) erau strânse mai de de mult, pentru că d. e. nu și-au cărat gunoiiu, s'au pentru bălțile unde topiau cănepa, toate îndată a început ale executate. Dacă din întâmplare n'au avut bilet de slujbă pentru servitori și servitoare, au fost globiți din partea jandarmăriei. Insaș lemnele ce le aduceau din «sexie», adică din partea aceea a pădurei de unde era slobod să aducă, birăul cel vestit le opria cu volnicia lui, și le ducea la casa satului.

Dar pacostea cea mai mare, ce cade peste cei mai săraci locuitori ai leudului, e, că acum încep a scoate cu sevestru, banii regalelor, cari s'o imprumutat înainte de asta cu 18-20 de ani, și a căror camătă socotită cu 10%, s'a urcă îndoit peste capitalul imprumutat. Di Dr. Ion Mihályi ca președintele composesoratului din leud, cărui composesorat pe acele vremuri au fost predați banii regalelor, ar face o faptă vrednică de toată lauda, dacă convocând o adunare extraordinară, ar stărui ca să s'ăsteargă datoriile acelea, sau cel puțin cametele și cheltuețele ce s'au făcut, căci la dincontră, va vedea de sigur, priveștița aceea îndușoșitoare, cum coboritorii direcți ai voivozilor viteji, v'or lua toiagul pribegiei către America, sau se v'or băga slugi la lipitoarele satului. Și ar fi lucru și convenabil; căci dacă sub președinția D-sale li s'a iertat fostului casar al composesoratului, tatăl actualului notarăș din leud, vre-o 1600 de coroane, cu atât mai vârtos s'ar putea ierta celor mai săraci locuitori din leud, cari imprumutându-se din banii regalelor, s'au imprumutat ca și din banii lor, până când conducătorii satului de pe acele vremuri — după cum s'a aude — flește care și-a scos partea ce-i competență.

Din aceste puține expuse poate vedea marele public românesc, ce lucruri înfrățitoare se petrec în comuna vrednică de o soartă mai bună al leudului, singur din cauza că n'au condusători, cari, la caz de lipsă să se jertfiască pentru binele norodului, din a cărui sudoare trăiesc cu toții.

Singurul om, părintele-capelan Ion Bârlea, care aproape de 3 ani de când e în leud, a lucrat din răspuneri pentru binele poporului, și iată ce răsplătă are: a ajuns acolo că antistia comunală împreună cu toți boacterii și pandașii satului, neexcludându-l pe învățătorul confesional: Dunka Gergely și curatorul Gheorghe Dunca bobolog, care are un băiat la teologia din Gherla, au înaintat o rugare la guvernul diecezan din Gherla, cerând ca în răstimp de 15 zile să-l strămute din capelania dela leud. Și-i lucru notoric, că motorul tuturor lucrurilor acestora e juratul Solcz Béla din Dragomi-rești, care a declarat unui preot, fără de nici o șială: că nu s'a va odihni până ce pe capelanul din

leud nu-l va scoate afară din sat, și terminând cu el, va face neplăceri și celorlalți preoți de pe valea Izei, căci mai pe toți li are la răvaș (după vorba domniei sale: leszámoltam az oláh papokkal). Trimese-a telegrama la părintele vicar Tit Budu, rugându-l să facă toți pașii de lipsă ca imediat să fie trimis capelanul din leud; la fișpan, iar fișpanul la rândul său către guvern și către I. P. S. Sa episcopul nostru preaiubit Dr. Vasile Hossu.

Iată, fraților români, ce ingerințe a exercitat pân' acum și vrea să exercite și de acum înainte un protopretor calvin, asupra preoției române din Maramurăș și în special cum voiește administrația să alarmeze forurile superioare bisericesti, cerând capul celor mai vrednici fi ai Maramurășului, cari s'au ruginat de atâta slugărie, și voiesc ca în cătrele «Asociațiunei» să propage cultura românească în mândrul și falnicul norod maramurășan, care odată desleptat, va fi oglinda tuturor Românilor.

Și pentru că s'abată poporul leudean de către capelanul lor iubit, nu-i destul că i-a terorizat, dar i-a purtat și cu jandarmi, și i-a dus la casa satului, unde i-a ținut prinși o zi întreagă ca pe niște robi, vrând să scoată dela dâșii mărturisiri compromițitoare pentru capelanul lor, ca astfel să-i poată da pe mâna procurorului ca pe un agitator. Dar, credem, nu le va ajuta Dumnezeu. Numele acestor vrednici țărani, cari pentru dreptate și adevăr au suferit ca să fie purtați de jandarmi, și închiși la casa satului, nemăcar și nebutți, ca și niște răufăcători, sunt: Găvrilă Pleș a dieciții; Ștefan Mariș a Mecianului; Petru Bolea și Dumitru Chindriș. Când, apoi, colea către seară, antistia comunală și jandarmii au văzut adunându-se o mare mulțime de oameni înaintea cancelariei, au aflat de bine a închide toate protocoalele și a le da drumul oamenilor.

Și acum vin la lucrul cel mai mizerabil și doară fără păreche, până acum în Maramurăș, care caracterizează în deajuns: cum e privită cultura românească aci la noi, și cum sunt batjocurii propagatorii ei, încât nu se ruginează a atenta la liniștea vetei familiei, a sparge ferestrele în miez de noapte, cum de fapt s'a întâmplat cu părintele capelan; Ion Bârlea, a cărui ferestri le-au făcut țandără cu 2 bolovani, niște nădrăgari nemernici și fără frica lui Dumnezeu.

Prin faptul acesta a căzut o rugine mare asupra locuitorilor satului leud, căci le-a mers vestea cea rea în leuda largă, ca și cum dâșii ar fi bolovănit pe preotul, care în toate faptele lui numai binele lor i-a căutat, nebăgând în seamă, că atrage asupra lui, urgia cea mai mare a administrației. Dânsul numai din comuna leud, a așezat la diferite măestrii, prin orașele cele mai românești și numai la măestrii români vre-o 25 de băieți; când s'a înființat banca «Maramurășana» a strâns dela țărani vre-o 80 de acții; apoi a esoperat dela aceasta bancă imprumu-

turi considerabile, prin care a scos mulți oameni din mâinile cămătarilor jidani și dela băncile străine; li a abonat diferite foi; a înființat o agentură a «Asociațiunei», o bibliotecă populară, și e pe cale să înceapă activitatea și reuniunea de temperanță. A adunat însemnăturile din bisericile întregului Maramurăș românesc; a colectat cu Dr. Tiberiu Bredeanu, aproape toate melodiile cântecelor românești din Maramurăș, cari se vor tipări în decurând la finea unui volum bogat de poezii populare din Maramurăș, colectate de părintele capelan. Iată pe scurt, activitatea modestă a unui tinăr maramurășan, în potriva căruia administrația a pornit o goană nebună. Dar, avem nădejde, că preavenatul guvern diecezan din Gherla, în frunte cu prea înțeleptul Arhieru, va apăra pe fi săi buni.

Față de ingerința aceasta neiertată și volnică a administrației, contra preoției de pe valea Izei, și în special față de atacurile mârșave îndreptate părintelui-capelan din leud, e vrednică de laudă și de admirat, ținuta bărbătească și hotărâtă a preoției din tractele: leudului și al Izei, cari intrându-se în Cuhea, au redactat o rugare către guvernul diecezan din Gherla, în care cu toții s'a declarat solidari cu părintele-capelan și toate atacurile îndreptate față de dânsul, le consideră de a lor, și se roagă, ca pe numitul capelan, să nu-l strămute nicăiri din leud, nici la cazul când dânsul ar voi să meargă de acolo. Preoții aceștia vrednici, sunt: E. Bran, Dragomi-rești; V. Vlad Săliște; I. Tarfia, Săcel; A. Anderco, Cuhea; St. Ilniczky, Săieu; Gh. Feirovai, Poieni; M. Holea, Săliște; I. Wlad, Botiza; iar Aurel Zoicaș din leud, numai silit de împrejurări a subscris-o, căci știut lucru este, că dânsul e păpușa juratului Solcz Béla. Părintele Zoicaș ca s'a povestesc ceva din trecutul lui — a fost dispus din parohia Glod, ca de pedepșă de capelan în leud, și iată că în scurt timp, ca încoronarea pedepsei — pisma sensatis — ajunge de preot, din mila juratului, în una din cele mai mari parohii ale Maramurășului în leud, deși a fost contra aproape întreg norodul leudean, și pentru aceea nu-i introdus în parohie, nici până în ziua de astăzi, deși de atunci a trecut 10 ani. Și dacă dânsul n'a lucrat și nu lucră nimic pentru deșteptarea poporului, cel puțin să nu pună pedeci, acelora, cari voiesc să muncească, după puterile lor modeste. Astfel n'a voit să înștiințeze norodul despre ținerea prelegerilor populare, despre s'a dat pe partea antistiei comunale, și ca să facă după placul administrației, a săvârșit crima națională, că a oprit ținerea cursurilor de anal-fabeți, pe cari voia să le țină și să le conducă, părintele-capelan cu învăț. Grigore Țiplea. Să fie de azi dată des-tul atâta, spre știrea preav. guvern diecezan din Gherla și marelui public românesc.

(Va urma).

* „Insemnări din bisericile Maramurășului“ București. Sococ et comp. 1909.

Din România.

Alegerea episcopului de Huși.

După cum am amintit, marele colegiu s'a întrunit ieri, Duminecă, pentru alegerea unui episcop al eparhiei Hușilor, în locul devenit vacant prin alegerea ca mitropolit a P. S. Conon.

După oficierea unui Te-Deum la Mitropolie, membrii Sinodului Consistoriului superior bisericesc, Senatului și Camerei au trecut în incinta camerei. La 2 oare și jumătate P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, ca prezident, deschizând ședința, s'a început votarea după regulile obicnuite. Rezultatul a fost următorul: P. S. Arhieru Nicodem Băcăoanu a intrunit 161 voturi. P. S. Arhieru Meletie Constanțeanul 16. P. S. Calistrat Bărlădeanu 15 și P. S. Sofronie Craioveanu 4.

I. P. S. Mitropolit Președinte a proclamat ales Episcop al Hușilor pe P. S. Arhieru Nicodem Băcăoanu.

Dându-i-se apoi cuvântul, noul ales, print'o cuvântare, mulțumește marelui Colegiu de încredere depusă în el, promițând totodată, că își va da toată siliuța ca păstoriții săi să se bucure de o bună conducere.

Ridicându-se apoi ședința, P. S. Nicodem cu membrii Sf. Sinod au mers la palatul Mitropoliei, unde a avut loc o recepție.

* *Centenarul lui Nicolae Krețulescu.*

La 1 Martie 1812 s'a născut Nicolae Krețulescu; unul din cei mai de seamă bărbați ai României, astfel că anul acesta se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui.

Nicolae Krețulescu este cel dintâi medic român, diplomat dela facultatea din Paris în 1839. El a pus bazele studiilor medicale în țară, înființând școala de chirurgie dela spitalul Colțea în 1842 și publicând primul tratat român de anatomie descriptivă în 1843. Din aceste începuturi a eșit școala lui Davila, care apoi devine facultatea de medicină.

Krețulescu a fost membru și președinte al Academiei române, pe care primul a dorit s'o înființeze. El a fondat societatea de științe și Atenul, al cărui președinte a fost mulți ani.

În istoria politică a țării, Nicolae Krețulescu ocupă un mare loc prin activitatea lui, timp de aproape o jumătate de secol. După ce a luat parte însemnată la revoluția din 1848, ocupând postul de revizor de județ, al Munteniei Mari și pe urmă exilat, Krețulescu a fost ministru și prim ministru al lui Cuza-Vodă. În acest timp el a organizat ministerele de interne și justiție, învățământul și a elaborat împreună cu Vasile Boerescu și Costa Foru, noile codice civil și penal.

Ca prim-ministru a căutat în tot timpul să ajute pe Cauza în mărșărea sa operă, mai ales în chestiunea secularizării averilor mănăstirei grecești prin secestrarea veniturilor și odoarelor lor, scoțând în același timp limba greacă din slujba bisericii române.

Sub domnia M. S. Regelui Carol, Nicolae Krețulescu a fost ministru de lucrări, publice în 1871-73 când era timpul organizării căilor ferate și rezolvirea mult încercatei chestiuni Strusberg, la care a ajutat mult prin dreapta lui judecată. Ca ministru de culte a arătat un deosebit interes la reorganizarea învățământului și l'a pus pe baze noi.

În toată lunga lui viață Nicolae Krețulescu a fost condus numai de un singur țel: binele țării sale. El s'a ocupat de întreaga dezvoltare a poporului român, pe care l'a iubit cu tot sufletul său și și-a servit patria cu dragoste, cinste și desinteresare.

Este dar o dreaptă recompensă că — după cât știm — i se va celebra centenarul. S'a hotărât la Academie să se țină în ziua de 2 Martie, Vineri, o ședință solemnă, în care d. A. Xenopol va vorbi despre N. Krețulescu și la Universitatea din Iași în ziua de 4 Martie.

La facultatea de medicină d-rul Thoma Ionescu a organizat pentru Joi 1 Martie o serbare, în care va comemora pe întemeietorul studiilor medicale în România.

* *Primăria comunei Iași publică un concurs pentru tocmitura unui proiect de monument comemorativ al Unirii Țărilor Românești, care va reprezenta o fântână simbolică, ce se va înălța într-una din piețele principale ale orașului. Se fixează un premiu de 5000 lei pentru cel mai bun proiect.*

În Ploiești s'a format un comitet de acțiune, în scopul ridicării unui monument domnitorului Alexandru Ioan I. Cuza, în acest oraș. Pe lângă acest monument

(Va urma).

Aceasta o spune ea în următorul vers:

Busuioac verde din prag,
Ian' găciți cine mi-i drag?
Badiu măndru ca un steag,
Care-mi ară la iosag
Mânând boii; cia Vireag.

Busuioac verde 'n pridvor
La 'a găciți de cin' mi-i dor?
De-un flăcău cam negrișor
Care-mi lucră la ogor,
Mânând boii: ho, Bodor!

Cetind cu atențiune aceste două poezii, vom observa, că am intrat pe nesimțite în domeniul poeziei populare istorice. E hotărât, că ele aparțin trecutului, își au obârșia din un timp mai depărtat de cel prezent. Poeziile aceste ne revocă în memorie timpul, când poporul nostru era în totalitatea lui țărăn plugar și nu avea o clasă inteligentă din sânul său. Domni ce se aflau pe la orașe și pe sate erau străini la limbă, la lege și la fire și aveau de obiceiu porniri rele față de el. Astfel biet Românul ajunsese să aibă oroare față de domnie și față de tot ce aparține ei și oroarea aceasta o trecea instinctiv și asupra acelora din ai săi, cari erau încâtva deosebiți de el, cari știau meșteșugul cetirii în bucoavne și știau ținea strana în biserică și cari astfel pe lângă plugărie mai aveau și câte o slujbă, fie și numai bisericească. Iată pentru ce nu-i trebuia fetei de plugar diacul, care când aude clopotul, con-

form slujbei sale e silit să părăsească plugul și să-l arunce în buruiene. Și ea se lapadă și de laibăr și de buibălac, haine străine, cari mirosau a brumă de domnie...

Poeziile aceste ne-au păstrat un tablou rupt din conservatismul social vechiu al poporului nostru, care pe încetul începe ici-colea a dispărea.

Contrastul între prezent și trecut iese la iveală cu deosebire ascultând gândirile și dorințele moderne ale fetei de țărăn, care acum ne cântă:

Vai de min' ce-mi place mie
Mărul roșu din hârtie
Badea care știe scrie;
Mărul roșu 'n jumătate
Bădițul, care știe carte!

Sau

Fă-mă Doamne, ci mi face,
Fă-mă puiu de ciocărlie
Fereastră 'n cântălărie
Să văd pe badea cum scrie.

Din exemplele citate se învederează, ce avem să înțelegem sub numirea de poezii populare istorice. Din mulțimea poeziilor noastre populare se desfac o seamă de poezii, cari sunt create în timpurile trecute și s'au păstrat până azi. În ele ni se reoglinesc evenimente din trecut sau stări politice-sociale dispărute și în fine mai sunt atele, cari ne readuc în memorie amintirea unor bărbați mari, ieșiți din sânul poporului, eroi și martiri, cari și-au înscris numele pe tablele istoriei.

Dar zău mie nu-mi trebuie
Nici pieptar, nici laibărac
Nice nume de diac.
Frunză verde de rozor,
După diac stau să mor.

Evident, că poezia în forma aceasta a fost colectată greșit. Șirul din urmă este în contradicție cu ideia fundamentală a ei și strică efectul. Se face o încheiere nelogică, la care nu e așteptat.

Originalul în formă corectă este altcum și pe care eu l-am aflat din întâmplare, cercetând alte lucruri, în un sat de pe malurile Arieșului. În original, în locul șirului nelogic, se află o încheiere potrivită: fata motivează în câteva versuri pentru ce nu poate iubi pe diac.

Originalul poeziei este astfel:

Frunză verde busuioace
Zis-a maica că mi-a face
Un laibăr și-un buibălac
Și m'a da după diac,
Da zău mie nu-mi trebuie
Nici laibăr, nici buibălac
Nice nume de diac,
Că diacu, s'aracu
Cum aude clopotu
Țipă plugu 'n buruiene
Și aleargă la pomene!

În chipul acesta poezia e naturală, e la înțeles. Fetei de țărăn nu-i place de diac, ci de volnicul plugar, care lucră la ogor neîntrerupt de nimic.

se va ridica și un azil pentru copiii abandonati, care va purta tot numele marelui domnitor „Alexandru Ioan I. Cuza“.

*

Un credit de 100.000 lei a fost deschis pe sâmba ministrului lucrărilor publice, pentru studiul lucrărilor de irigare a Bărăganului și a marilor șesuri învecinate, cu apă din Dunăre. În studiu se cuprinde și aranjarea canalelor principale pentru navigațiunea interioară. D-l inspector general A. Davidescu a fost însărcinat cu dirijarea acestui studiu.

*

În ședința de Vineri după prânz a Academiei Române — după cum am anunțat — d-l N. Iorga a făcut o importantă comunicare despre: *«Cărți tipărite și netipărite din colecția tipografiei George Asachi»*.

D-sea a arătat activitatea extraordinară ce a pus-o, pe tărâmul didactic mai ales, bătrânul George Asachi. Imparte cărțile găsite în tipografie în două părți: 1) cărți didactice și 2) cărți literare. Pe acestea le împarte iarăși în două: tipărite și manuscrise. Citează apoi un mare număr dintre cărțile didactice și literare găsite. Între cărțile didactice: aritmeticii, etc., iar între cele literare se găsesc mai ales traduceri din autorii clasici și germani. Arată că tot George Asachi este fondatorul ziarului «Albina», tipărit pentru prima oară în anul 1829 în tipografia mitropoliei. După doi trei ani de la aceasta, Asachi s-a făcut tipografa proprie.

La sfârșit d-l Iorga a adus mulțumiri d-lui profesor Crețu, membru al Academiei Române, care l-a ajutat mult în comunicarea pe care a făcut-o.

*

În conferința de Sâmbătă a «Societății Istoriei Române», d-l colonel Panaitescu Scarlat, profesor la școala superioară de război și comandant regimentului Mihail-Viteazu Nr. 6, a făcut o comunicare despre: *«Fortificațiunile lărei noastre din cele mai vechi timpuri până astăzi»*; iar d-l N. I. Apostolescu, doctor în drept de la Sorbona, a vorbit despre: *«Activitatea istorică și literară a lui Hașdeu și a lui Tocilescu»*.

ȘTIRI.

— 20 Februarie 1912.

Concertul Ana Voileanu.

Săptămâna viitoare, Marți în 12 Martie st. n. vom avea deosebită plăcere să ascultăm cântecul artistic la pian al doarei *Ana Voileanu*, fiica d-lui asesor consistorial Mateiu Voileanu.

D-șoara Ana Voileanu, absolută și premiantă al conservatorului din Viena, se bucură de un deosebit renume în cercurile artistice vieneze.

Programul concertului conține următoarele piese:

1. *Bach-Busoni: Chaconne* (d moll).
2. *Brahms: a) Rhapsodie* (b moll) b) *Rhapsodie* (g moll).
3. *Schumann: Sonate* (g-mol.)
4. *Chopin: a) Fantasie* (f-mol). b) *Nocturne* (c-moll).

Concertul va avea loc în sala Redutei orașului. Amănunte vom aduce în n-rii viitori.

—x—

În cercul Brașovului — precum aflăm — și-a pus candidatură la alegerea de deputați sinodali și d-l Dr. Nicolae Vecerdeu, dirigentul filialei «Albina».

—x—

Nouii protopopi. Consistoriul plinar din Caransebeș a confirmat alegerea protopopilor Dr. Gheorghe Dragomir (Biserica-albă) și Augustin Ghilezan (Clacova).

—x—

Din Bucovina. Zilele acestea guvernatorul Bucovinei, contele Meran, a primit o deputațiune a societății turșilor din Bucovina, care l-a informat asupra locurilor pitorești din țară. Cu această ocazie deputatul român Sirbu a expus guvernatorului necesitatea stabilirii unei comunicații între Vatra-Dornei și România peste valea Colbului, Giumalău, Rarău, Stupicani și Valea Neagră, precum și nevoia introducerii unei curse permanente de automobile Dorna-Bistrița. Guvernatorul și-a exprimat intențiile sale binevoitoare față de propunerea deputatului român.

*

Regele Carol a conferit d-lui prefect al Sucevei Dr. Erast Tarangul, nobil de Valea Uței, crucea ordinului «Coroana României» în gradul de comandor și d-lor baron Mustățea și Barbu Grigorevitză decorația cavaler al ordinului «Steaua României».

Societatea română-ortodoxă jubilar-Imperială pentru zidirea unei biserici și înființarea unei parohii în Viena invită la o V-a adunare generală a societății, care se va ține Sâmbătă, 9 Martie 1912 la orele 8 seara în «Hotel Riedhof» VIII, Schlösselgasse (Salon Nr. 5). La ordinea zilei: Cuvânt de deschidere. Citirea raportului anual. Raportul comisiei de revizuire. Votarea bugetului pe anul VI administrativ. Propuneri eventuale, care conform § 30 alin. 2 din statute trebuie aduse mai întâi la cunoștința prezidiului cu cel puțin 2 zile înainte adunării generale. Alegerea celor 3 membri ordinari și a unui suplent în comitet conform § 18 din statute, precum și alegerea comisiei de revizuire și a tribunalului de arbitri. Ca să nu fim obligați, în caz că numărul membrilor prezenți n-ar fi conform statutelelor, a convoca o nouă adunare împreună cu însemnate cheltuieli. Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta negreșit.

Pentru comitet: Al. Lupu, general i. r. prezident. Dr. M. A. Popovici secretar.

—x—

D-l asesor consistorial Mateiu Voileanu publică o rectificarea în care spune, că n-a luat parte și nici n-are cunoștință despre trista constatare înțată săptămâna trecută la Budapesta de către poliția națională Mangra, Brote și Arsenie Vlaicu.

Luăm act cu plăcere.

—x—

Greva minerilor din Anglia. Până acum toate tractările și sfârșirile ministrului Asquit pentru aplanarea conflictului dintre patronii și muncitorii, au rămas zadarnice. Numărul greviștilor crește în continuu, astfel că lipsa de cărbuni se simte tot mai mult. Din cauza aceasta mai multe fabrici au fost nevoite să înceteze lucrul, rămânând mii de lucrători fără pâine. Se prevede, că numărul muncitorilor fără lucru peste două săptămâni va ajunge la 4 milioane. Circulațiunea trenurilor s-a redus foarte mult, iar trenurile locale nu mai circulă de loc. Comercianții s-au folosit de situația creată de greviști, urcând prețurile mărfurilor în mod înrozitor. Brutarii și pescarii au fost cei dintâi, cari au urcat prețurile, iar lor le vor urma și ceilalți.

Ministrul de război a dat ordin ca nici un soldat, nici chiar ofițerii să nu poată fi concediați pe timpul cât durează greva. Din cauză, că soldații din Glasgow li-s-au luat armele și munițiunile — se pare, că — guvernul n'are încredere în armata de uscat.

Influența grevei se simte și în alte state ale Europei, cari își procurau cărbuni din Anglia. În Franța prețul cărbunelui s-a urcat foarte mult, în Havre, bunăoară, prețul tonei de cărbuni s-a urcat dela 28 la 40 franci.

Ecua atât mai gravă situația, că mișcarea greviștilor englezi e sprijinită și de minerii din streinătate. Minerii socialisti din Germania au trimis greviștilor englezi un ajutor de 500.000 mărci.

Secretarul Uniunii minerilor francezi i-a trimis o scrisoare comitetului executiv al greviștilor englezi, că în curând minerii francezi vor proclama grevă de simpatie față de minerii englezi.

Din Bruxelles se anunță, că organizația centrală a minerilor belgieni au trimis directorilor de mine un memoriu, prin care cer un salariu minimum de 7 franci pe zi, amenințând, că în cazul contrar la 1 Aprilie 250.000 mineri vor declara greva generală. La Anvers au sosit mai multe vapoare germane, cari vor să încerce cărbuni pentru Anglia, lucrătorii din port însă au refuzat să lucreze.

—x—

Siuciderea unui primar. Din Praga se anunță, că primarul din Neveklan, August Rakosnig s-a împușcat. Cu privilegiul recentelor alegeri pentru Reichsrath, Rakosnig agitase pentru candidatul Zaratîn și avansase în scopuri de agitație, din propriile-i mijloace, suma de 60.000 coroane. Deoarece însă Zaratîn nu i-a restituit suma avansată, primarul intrase în grele încurcături financiare și acestea l-au împins în cele din urmă la siucidere.

—x—

Atentat contra unui călugăr în biserică. Pe când călugărul Barkoviak, în vârstă de 60 de ani, intra Vineri dimineața, la orele 5, în sacristia bisericii Jezuitorilor din Vesola (Galiția), spre a face pregătiri pentru liturgia de dimineață, un individ ascuns până atunci în biserică, se aruncă asupra călugărului și-i aruncă o funie în jurul gâtului. Călugărul se apără cu desperare și atunci când sânditul îi înjunghia cu cuțitul până când sângerând din mai bine de 20 de răni, nenorocitul călugăr căzu jos fără cunoștință. Când, pe la orele 6 dimineața, un al doilea călugăr pătrunse în biserică, îl zări pe Barkoviak într-un lac de sânge. Starea nenorocitului călugăr este desperată. Despre bandit nu se cunoaște nici o urmă.

—x—

Condamnarea mai multor ofițeri ruși. Tribunalul militar s'a pronunțat, Vineri eri în chestia fraudelor comise de mai mulți ofițeri superiori. Colonelul Glotov și Alexei au fost condamnați la 3 ani închisoare de fortăreață; locotenentul Mordinov și Grasinov la 2 ani. Mai mulți ofițeri au fost degradați și scoși din serviciul militar. S'a constatat că pe timpul războiului ruso-japonez au dispărut fără urmă mai multe sute de milioane ruble.

—x—

O afacere suspectă. Referitor la cazul bijutierului parizian Albert Lóvi, care, după cum am fost scris, a reclamat poliției din Viena, că în decursul călătoriei sale i s-au furat în tren mai multe bijuterii și perle — primim următoarele amănunte: Poliția din Viena a primit o telegramă din partea firmei de bijuterii pariziene Franker, cu indicația că a încredințat lui Lóvi juvaeriale în valoare de 75.000 franci.

Există bănuiala, că Lóvi și-a apropiat bijuteriile și că povestea despre furtul lor ar fi numai o invenție a lui.

—x—

Demonstrațiile sufragetelor în Anglia. Cu prilejul demonstrației de Vineri a sufragetelor engleze, s-au petrecut unele mai grave excese. Mari grupe de femei percurgând Whithall, Picadilly, Haymarket, Bondstreet și alte străde din Westend, au sfârșit obloanele și etalajele dela marile prăvălii. Câteva femei au pătruns până la Downingstreet și au sfârșit ferestrele locuinței ministrului Asquit și ale palatului guvernului. S-au făcut peste 60 de arestări, între cari și a d-nei Pankhurst, dirigenta mișcării. Una dintre femei a tras un foc de revolver, care a spart o fereastră dela ministerul colonilor.

—x—

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutelor prafuri Seiditz a lui Moll. Cătuț originale à 2 cor. se pot căpăta zilnic prin postă de la farmacistul A. Moll, liferantul Curței din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzută cu marca de contravenție și subscriere — (1)

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Demonstrație socialistă. În legătură cu demonstrația de azi din Pesta, muncitorii din Brașov fac și ei o manifestație de stradă. Locul de adunare va fi în fața tribunalului la 6 oare, de unde vor pleca și vor percurge stradele principale.

Câni turbați. Alaltăieri a fost mușcat de un câine turbat în Brașovul vechiu lampagiul Kocsis István. Victima a fost transportată la Institutul Pasteur din Budapesta.

—o—

În elit-proiectograf Europa se va reprezenta Marți și Mercuri următorul program:

Rendez-vous d-lui Liebrich (comic). Patte Journal (întâmplările ultimei săptămâni, actualități) Luzern (După natură). Contesa din Challant și Don Pedro din Cordova. (Slager arhimdratic). (Filmul de-o lungime de 900 m. 2 acte). Morit ca detectiv (humor).

Nu mai Mercuri, afară de program: »Mellize Gaylor, regele detectivilor sau »Pierdut. Mare dramă detectivă în 3 acte. Filmul 1500 metri. — Joi și Vineri program nou.

Litere, arte și științe.

Genealogia Românilor de viță vechiă.

— Mozaic istoric —

de

Aurel-Horea Mureșianu.

— Urmare. —

În Maramurăș domnea familia românească a Dragoșilor. Nu ținu însă mult pacea nici în familiile acestea. Unii erau prieteni ai regelui Ungariei, ceilalți se însoțiseră cu dușmanii lui. Treaba ajunse la bătaie, din care Bogdan, noul domn al Moldovei, învinge. Ludovic dăruște niște moși lui Draguș, fiindcă în expedițiunea lui întru restaurarea Moldovei ca întors pe restul Valahiei răzvrătiți la credința dătorită regelui. În fruntea partidului dușman se puse Bogdan, fratele lui Iuga, amândoi foști voievozi maramurașeni. El bate oastea, pe care regele o trimite împotriva lui, în fruntea căreia se aflau chiar neamurile lui din Maramurăș, Baliță și frații săi Drag, Dragomir și Ștefan, fiu lui Sas, voevodul Maramurașan, pe care cronicile

1) Dela acest Iuga se trage și familia Mitropolitului din Blaj, Prea Sfinția Sa Victor Mihály de Apa.

vechi îl pun al doilea domn al Moldovei după Draguș. Baliță a purtat multe lupte în Moldova ca pierdut mulți servitori credincioși și chiar și frați, dar pe Bogdan nu l-a putut învinge. Ludovic îi dăruște pentru asta moșiile, cari au fost ale răzvrătului Bogdan, adevă 9 sate în Maramurăș (13 Februarie 1365). Iar lui Balc și fraților lui Drag?) și Ioan trei castele regești din acele părți ale Ungariei, între cari și vestita cetate și oraș Hust, iară Muncaciul, alt castel vestit din Ungaria, care fusese al lui Bogdan,?) îl dăruște lui Teodor Corlatovici, prințului litvan, fratele lui Jurg, (Gheorghe, Juga) & din mila lui Dumnezeu cnez al Litvaniei și domn al Moldovei, pe care boerii moldoveni îl aleseseră pentru vitejia lui și sprijinirea legii ortodoxe, domn al țării lor, după-țe pe Lațu, fiul și urmașul lui Bogdan, îl scoaseră din scaun. Lațu ațată ura boerilor, făcându-se catolic și închină țara papei Urban V, rugându-l să întemeieze în Moldova o dieceză, atârnatăoare deadreptul de el (papa), iar orașul Siret să-l recunoască de cetate. Soția lui Lațu, Ana, însă era ortodoxă înfocată și voia să-l întoarcă. Papa Grigorie al XI-lea scrie lui Lațu «să nu se lase înduplecat de sfaturile și îndemmurile muierei sale». Dar boerii țării aveau mai mult cuvânt și-l răsturnară, punând în locul lui pe scaun pe litvanul Iuga. Fratele lui Iuga, Teodor, & dei gratia dux de Munkács» zidi «cu învoierea regelui Ludovic» aproape de Muncaci o mănăstire ortodoxă, după ritul «Grecilor și Ru-teilor».

Dar nici Baliță?), precum îl numește în actele sale și patriarhul Antonie al IV din Constantinopol, nu rămase mai pe jos. El trimite pe fratele său Draguș la Constantinopol, ca să roage pe patriarh să primească de patriarhală o biserică cu hramul Sfântului Arhanghel Mihail și o înzestrară cu șapte moși. Și roagă pe patriarh «să ierte pe călugărul episcop Simeon și să-l recunoască de exarh patriarhal și de episcop în Haliciu, dacă titularul de acolo va muri mai înainte decât el, iar dacă Simeon ar muri mai înainte atunci voevodul Baliță și fratele său Drag, dimpreună cu boerii lor, să aibă dreptul a alege pe arhiepiscopul de Haliciu, și a-l așeza în scaun până la întărirea patriarhală?»). În August 1391 patriarhul încuviință cererea acestor Români dreptcredincioși. Acest Haliciu se afla în Galiția și se vede că avea și supuși Români. Despre Români din Galiția ne-au rămas urme vădite chiar în nume de familie și de sate. Până aici se ajungea deci puterea acestor voievozi Români. În Maramurăș neamul acesta înzestră și cunoscuta mănăstire din Peri.

(Va urma).

Cărți și reviste.

A apărut revista literară ilustrată, săptămânală, Cosinzeana Nr. 8—9, 1912, cu următorul cuprins: Ion Agârbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv. — I. U. Soricu: Cetatea blestemată, poezie. — C. Ș. Făgetel: O anomalie literară. — I. Borgia: Ce e iubirea?, poezie. — Mih. Gașpar: Sub Ștefan Vodă, nuvelă istorică. — Seb. Bornemisa: Școala noastră, poezie. — T. Liviu Blaga: Materii explosive. — Victor Eftimiu: Balada voevodului Fărdenoroc. — Ion Gorun: Sălcaimul, schiță. — Dr. M. Hârsu: Desinfecțiunea germeilor molipsitoare. — Leontina: Modă. — Flori de-o zi. — Rânduri mărunte. — Scrieri dela redacție. — Ghicitori ilustrate. — Ilustrații.

Din public.

istoria unei »născociri».

E o poveste puțin interesantă, dar caracterizatoare. Un om știe aduce în luptă pe 2 frați, cari se iubesc, cum se iubesc frații adevărați.

»Românul» întitulează de vre-o două ori pe d-l Sever Bocu, cu atributul »Dr.» D-l Bocu va fi înțeles gluma Românului. Ii spune și d-l Dr. Oncu, că știe dela mine, că s'ar fi prezentat, prin țară, ca »Dr.» (în drept) și candidat de avocat. D-nul Bocu mă întrebă priu o scrisoare. Eu îi răspund, că fratele meu Simion Blaga, farmacist în Turnu-Severin, mi-a dat informația aceasta, înainte cu vre-o câțiva ani. Scrie și fratelui meu. Acesta îi răspunde, pe plac; între altele: »După vre-o 2 săptămâni, dela serbare, (când făcără cucoștință?) m'am întâlnit cu un bărbat bine întru toate, cu S. B. fost candidat de deputat. Aceasta am marturisit o în scris fratelui meu Iosif. Să

?) Dela acest Drag se trage familia ungurească Drăgy (Dragi-filius), magnați vestiți mai ales în vremea Huniadeștilor. Ea a dat mai mulți voievozi Transilvaniei. Cel din urmă a fost Bartolomei Dragfy, care a luptat în oastea lui Ștefan cel Mare cu 8000 de Ardeleni în vestita bătălie, în care fu bătut orașul Wladislav.

*) G. Bergner, Aus der Marmaros.

*) Baliță—Balea—Bale—Vale—Valentin v. Mihály op. cit.

*) Sbiara op. cit. p. 654.

mai fi vorbit ulterior de tine, n'am vorbit.

D-l S. Bocu publică și scrisoarea mea și a fratelui meu, între cari e o hotărâtă contradicție. Mai publică și o scrisoare primită dela »distingul meu amic, d-l Tiberiu Axente, avocat, fost deputat, nepot al marelui Axente Sever» — așa-i introduce scrisoarea, — în care i-se spune: »Tu pe aici nu numai că nu te-ai prezentat ca doctor, dar roșii de câte ori eu îți aduceam vre-un merit, cum este redactată Tribuna».

Amândi îl fac deci pe d-l S. Bocu, azi, curbat chiar, ca o fată mare, eu însă rămân cel cu »mîncîunac».

D-lui Bocu îi succede deci, după 6 ani, »să urmărească până în urma ei »născocirea» și ajunge să se mîngăie, »că a isbutit» și că »pare a fi pornit dintr-o neînțelegere».

Eu însă nu cred în »neînțelegerea» aceasta. Mie, de fapt, imi apuse fratele meu acum câțiva ani, se zicem, că 6 ani, nu prin scrisoare, ci cu graiu, fiind la mine. Cred, că el să fi uitat, căci imi îi scrie, că nu-și aduce aminte; eu însă n-am uitat. Interes n-a putut avea fratele meu, pe atunci, să-mi dele — o informație falsă, fără bază reală. Eu n-am tănuț informația aceasta. Dar n-am fost condus de nici o răutate față de d-nul Bocu, pe care atunci nici nu-l cunoștiam.

Adevărat, în baza acelei informații, imi făcui o idee rea de dânsul. Ulterior mi-s'a tot completat, de mi s-a făcut convingere, fără să fi avut vre-odată însă ceva cu d-l Bocu.

Știu, că am spus și d-lui Dr. Oncu »născocirea» aceasta, nu astăvăr, ci cu vre-o câțiva ani înainte. Știe d-nul Oncu și ce părere am despre d-nul Bocu. I-am scris și când cu notația «Cât costă», că e o pacoste pentru »Tribuna» și când alergase pe la Pesta, i-am scris, că e ghinion pentru »Tribuna». Nu neg, că nu voiu fi spus-o și în fața d-lui G. Stoica — cum susține d-nul Bocu, — căci cu d-nul Stoica, inadevăr, am convenit, pare-mi-se, cu vre-o doi ani înainte, în Brașov, în »Restaurantul Russu». Și cum d-nul Stoica, imi aduc bine aminte, înjura aspru pe d-nul Bocu, la masa, unde eram mai mulți, voiu fi povestit și eu ce știam și simțiam de d-nul Bocu. M-am mai și întărit, și atunci, în convingerea, ce aveam. Voiu fi mai spus și altora, poate chiar și d-lui R. Cioclec, când am călătorit împreună anul trecut.

Nu cunosc mai deaproape pe d-l T. Axente. Cunosc însă bine pe fratele meu. E o bunăătate de inimă, cum rar se va găsi. Sub influința acestei bună-tăți și a impresiunii scrisorii primite dela d-nul Bocu, »s'a grăbit», cum zice să-l răspundă. Bunul farmacist a voit să vinde cu un leac potrivit cauza aceasta. Mi-a scris fratele meu și mie, când a răspuns d-lui Bocu, tot cu datul de 11/24 Febr., comunicându-mi, în copie, scrisoarea, ce-o adresează d-lui Bocu. La sfârșit adaugă o notă caracteristică: »Acum nu rămâne decât să le scrii și tu lor, (d-lui Bocu și?) tot cam în sensul acesta, ca să nu devenim ridicoli». Eu n-am mai scris, căci scrisesem doar. Ridicoli, având de lucru cu d-nul Bocu, trebuie să devii.

Cum am zis, cred, că fratele meu va fi uitat, — se poate închipui oare ca să-și mai aducă aminte, în oafacere, la care nu se va mai fi cugetat, după 6 ani, că mi-a scris »două săptămâni» după convenire, cutare și cutare lucru?! — dar cu inima lui bună a voit să serviască anume — fără să bănuiască, ce scenă îi aranjează Bocu — »un amic», despre a cărui situație credea, — după cum urmează, tot la nota amintită: —

»Zău, când te gândești că-i cinstea și tot viitorul omului alina în joc» și că »ispășește păcatele altora», dealtăparte fiind în credință, că scriu și eu »tot cam în sensul acesta».

Așa am ajuns eu în contradicție cu fratele meu și el cu mine, la aparență, dar de fapt suntem uniți în simțire.

Brașov, 19/II, v. 1912.

Dr. Iosif Blaga.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 4 Martie. (Telegr. part.) Câteva sute de mii de socialisti au aranjat astăzi un important conduct percurgând bulevardul spre parlament cântând »Marseilleza» și aclamând votul universal. Manifestația a durat peste două oare. Raport urmează. — Iuga.

POSTA REDACȚIEI.

Preotul din jurul Gh. Iți repetim să nu ai grijă. În curând vei primi dela noi scrisoare. La ce băiat fac aluzie Tărzal-codăii, n'avam ideii.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branisee et Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Primul atelier de pantofărie:

Nicolae Balea

Braşov (Brassó), Strada Prundului Nr. 3

— (Peste drum de gimnaziul român) —

Efectuează tot felul de încălţăminte, prompt şi solid.

Primul atelier de pantofărie.

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădată cu marca de apărare a lui A. MOLL şi cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra grunţurilor celor mai corbioase la stomac şi pantece, în contra căreilor şi acrolei la stomac, constipaţiunii cronice, suferinţei de ficat, congestiunii de sânge, haemorhoidelor şi a celor mai diferite bôle femeiesci a luat acest medicament de casă o răsuflare, ce creşce mereu de mai multe decenii încôca. — Preţul unei cutii originale sigilate Cor. 2.— Falsificaţiunile se vor urmări ne cale judecătorească.

Franzbranntwein şi sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădată cu marca de apărare a lui A. MOLL

Franzbranntwein-ul şi sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de gât şi reumatism şi a altor urmări de reumatism.

Preţul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii şi Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cultivarea raţională a pielii, cu deosebire pentru copii şi adulţi. — Preţul unei bucăţi cor. — 40 b Cincif bucăţi cor. 1.80

Fie-care bucătă de săpun, pentru copii este provădată cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLLWien, 1. Tuchlauben c. şi reg. furnisor al curţii imperiale.

Comandă din provincie se efectuează dinle prin ramburs postală. — La depozite se ceră anumit preparatele provădate cu înscălituraşi marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozit în Braşov: Karl Schmidt, farmacist.

„CERBUL“

bancă populară societate pe acţii
Reghinul-săsesc — Szászregén.

Contabil.

Se caută un contabil solid, conştienţios şi zelos la banca generală „CERBUL“ în Reghinul-săsesc.

La petiţiune sunt a se alătura: a) Estras matricular, b) atestat despre absolvirea vr'unei şcoale comerciale, c) eventual atestat de practică.

Salariul începător îi va fi de 1440 cor.

După anul de probă îndatnat urmează definitivarea şi urcarea salariului amăsurat progresului.

Prezentarea petiţiunilor în persoană va fi bineprimită, speşele de călătorie însă nu se renapioază din partea băncei. — Postul se poate ocupa îndată după alegere.

Reghinul-săsesc, din şedinţa direcţiunii ţinută la 25 Ianuarie 1912 st, n.

Direcţiunea.

Se capătă cu preţ şi condiţii convenabile, pe lângă plătime şi în rate,

masini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de lemn şi fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete şi buzunar, tacămuri de argint şi china, garnituri de salon, saltele de divan, pânzături de tot felul, covoare, plapome, rochi, haine de bărbaţi şi băeţi şi după măsură. Mare asortiment în stindarde naţionale.

Szöllösy Zs.

Braşov, strada Porţii 69.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazeta Trans.“

Dantele Broderii Panglice Catifele Nasturi Mătăsuri

Asortiment bogat la firma

Dumitru Berbecar,

Braşov, Str. Hirscher Nr. 7.

Atenţiune!!!...

„BRAŞOVIA“, vă apăară vă couservă, ajută!

„BRAŞOVIA“, e bun formator de sânge, întăreşte, şinutreşte corpul omenesc slăbit neputincios, lipsit de putere la mic şi mare.

„BRAŞOVIA“, face corpul omenesc resistător, îmbunătăţeşte nervii atacaţi, încetează iritaţiunile nervoase, simţirea rea în general, dă bucurie de trai.

„BRAŞOVIA“, lungeşte viaţa omenescă, înaintează schimbarea stofelor în corp, face apetit.

„BRAŞOVIA“, apăară contra tuturor boalelor, e un eminent ajutor pentru Reconvalescenţi.

„BRAŞOVIA“, e neîntrecut în buna sa folosinţă.

Se capătă în Braşov (Brassó) la: K. de BENKNER, Strada pe tocle 22.

În farmacii, droguerii etc

Preţul unei sticle 2 coroane. La comande externe pentru porto încă 40 fileri.

Se caută pentru o prăvălie de muzicalii un vânzător tânăr şi agil. Să cere limba română. Ofertele cu pretenziuni de leafă să se adreseze la d-l N. Mischaunzky Bucureşti 536.

„ARMONIA“

Cassă de economii societate pe acţii, în CINCUL-MARE.

Nagysinki takarékpénztár részvénytársaság.

Covocare.

P. T. acţionarii ai cassei de economii „ARMONIA“ se invită — în sensul §§ 14—27 din statute — la

a VIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ţinea în Cincul-mare la 16 Martie 1912 la 2 oare d. a. în edificiul institutului.

Oliectele de pertractat:

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghere.
2. Prezentarea bilanţului.
3. Distribuirea profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezenţă pe 1912.
5. Alegerea alor trei membri în direcţiune conform §§-lor 31, 55 şi 56 din statute.

Domnii acţionari cari — în sensul §-lui 17 din statute — voiesc a participa la această adunare în persoană sau prin plenipotenţiat, sunt rugaţi a-şi depune la casa institutului nostru, eventual la casa institutului „Furnica“ din Făgăraş acţiunile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o zi înainte de adunarea generală.

Cincul-mare, 6 Ianuarie 1912.

DIRECŢIUNEA.

Contul Bilanţ pe 1911. — Măreg-számbla 1911 évre.

ACTIVA — VAGYON.

PASIVA — TEHER.

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Cassa Penztárkészlet	2691	73	Capital societar — Részvénytőke	100000	—
Cambii de bancă — Bank-váltók	323169	—	Fond de rezervă — Tartalék alap	24780	—
Cambii cu asigurare hipotecară — Jelz. bizt. váltók	121080	—	Dep. spre fructific. — Tak. betétek	256803	97
Edificiul institutului — Banképület	34100	74	Reescont — Visszleszámított váltók	94778	—
Efecte Értékpapírok	2006	—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	214	32
Mobilier — Berendezés	2072	71	Cont curent — Folyó számla	1091	86
Debitori — Adósok	890	—	Interese tranzitoare anticipate —	—	—
Interese restante — Hátralékos kamatok	2864	—	Atmeneti kamatok	7607	99
Interese anticipate de reescont — Előleg. visszleszámítási kamatok	948	47	Profit curat — Tiszta nyereség	4571	31
Cont-curent — Folyó számla	24	80			
	489847	45		489847	45

Contul Perdere şi Profit — Vesztesség és nyereség számla.

DEBIT — TARTOZIK.

CREDIT — KÖVETEL.

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese la dep. — Takarékbetéti kamatok	10907	50	Interese la escont — Leszámítási kamatok	32770	61
Interese la reescont — Visszleszám. kamat	8312	01	Chirie dela edificiul institutului — Banképület bérjövödelme	420	—
Interese fond. de rezervă — Tartalékalap kamatok	1180	—	Venite dela efecte — Értékpapírok kamatja	20	—
Spese de bir. — Üzleti költ. 1008	69	—	Pro diversi — Különféle bevételek	528	27
Salare — Tiszti fizetések 4124	—	—			
Marce de prezenţă — Jelenléti díjak	217	—			
Contribuţiune directă, comit. şi cum. — Állami, megyei és közs. adó	2328	52			
10% dare după interese-depuneri — 10% betéti kamatadó	1089	85			
Profit curat — Tiszta nyereség	4571	31			
	33738	88		33738	88

Cincul-mare, 31 Decembrie 1911. (Nagysink, 1911 december hó 31-én.)

Dionisie Stănuşefu m. p. cassar — pénztárnok.

Octavian Recean m. p. contabil substitut — könyvelő-helyettes.

Membrii direcţiunii — Igazgatósági tagok:

Iacob Macaveiu m. p. Ioan Stăngu m. p. Ioan Dejenariu m. p. Vasile Mărginean m. p. prezident-elnök

Moise Buitan m. p.

Ioan Baştia m. p. vice-prezident — elnök.

Revăzut şi aflat în regulă — Átvizsgálatott és helyesnek találtott.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő-bizottság:

Dănilă Şerban m. p. Hariton Prescurea m. p., Iosif Baştia m. p., Nicolae Fleşariu m. p., prezident. — elnök.

Moise Brumbescu m. p., secretar — titkár

Constantin Popp m. p. revizor expert al „Solidaritătii“.